

ฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

ตำบลศรีมหาโพธิ อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

1. ด้านกายภาพ

1.1 ที่ตั้งของตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 77.32 ตารางกิโลเมตร หรือ 48,328 ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ตำบลศรีมหาโพธิ 49.53 ตารางกิโลเมตร ตำบลสัมพันธ 17.53 ตารางกิโลเมตร และตำบลบางกุ้ง 10.26 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือติดต่อกับตำบลเกาะลอย อำเภอประจันตคาม

ทิศใต้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพรง

ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม

ทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลดงกระทยาม

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

- ตำบลศรีมหาโพธิมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำปราจีนบุรีไหลผ่าน และมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอน เหมาะแก่การทำไร่ ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ มีลักษณะลาดเอียงจากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้
- ตำบลสัมพันธมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำปราจีนบุรีไหลผ่านเหมาะแก่การทำนา การประมง และเลี้ยงสัตว์
- ตำบลบางกุ้งมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำปราจีนบุรีไหลผ่าน และมีพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอนเหมาะแก่การทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ มีลักษณะลาดเอียงจากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะทางภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม ฤดูฝนมีฝนตกชุกเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม ฤดูหนาวอากาศค่อนข้างหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ของปีถัดไป

1.4 ลักษณะของดิน

ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินเปรี้ยว มีบางส่วนเป็นดินร่วน ดินลูกรัง ดินทราย

1.5 ลักษณะของแหล่งน้ำ

1. แม่น้ำปราจีนบุรี ไหลผ่านหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 5 ตำบลศรีมหาโพธิ หมู่ที่ 3, 4 ตำบลสัมพันธ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4 ตำบลบางกุ้ง

2. ลำน้ำ ลำห้วย จำนวน 15 สาย

- คลองท่าโรง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองตะเภา	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองท่าหิน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 5	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองโสม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองตานนท์	ตั้งอยู่หมู่ที่ 10	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองตาชม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 10	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองบึงใหญ่	ตั้งอยู่หมู่ที่ 12	ตำบลศรีมหาโพธิ
- คลองท่าแห	ไหลผ่านหมู่ 1 – 7	ตำบลสัมพันธ
- คลองไผ่	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	ตำบลสัมพันธ
- คลองตาแก่น	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	ตำบลสัมพันธ
- คลองทอง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3	ตำบลสัมพันธ
- คลองไผ่ขวาง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6	ตำบลสัมพันธ
- คลองสัมพันธ	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ตำบลสัมพันธ
- คลองอินทนิล	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ตำบลสัมพันธ
- คลองหนองลาด	ตั้งอยู่หมู่ที่ 5	ตำบลบางกุ้ง

3. บึง, หนองและอื่น ๆ จำนวน 4 แห่ง ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

- หนองกระจับใหญ่	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ตำบลศรีมหาโพธิ
- หนองกระจับเล็ก	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ตำบลศรีมหาโพธิ
- หนองหว่าเอน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 8	ตำบลศรีมหาโพธิ
- หนองสามขา	ตั้งอยู่หมู่ที่ 11	ตำบลศรีมหาโพธิ
- หนองอ่าว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2	ตำบลสัมพันธ
- หนองไทร	ตั้งอยู่หมู่ที่ 2	ตำบลสัมพันธ
- หนองจอก	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ตำบลสัมพันธ
- หนองพระทราย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3	ตำบลสัมพันธ
- หนองลาดตาปิ่น	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6	ตำบลสัมพันธ

4. ฝ่าย จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1. ฝ่ายน้ำล้นประชาอาสา ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 บริเวณคลองตานนท์
2. ฝ่ายน้ำล้นประชาอาสา ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บริเวณคลองโสม
3. ฝ่ายน้ำล้น ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บริเวณคลองโสม
4. ฝ่ายน้ำล้น มข. 2527 ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บริเวณคลองโสม
5. ฝ่ายน้ำล้น มข. 2527 ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บริเวณคลองโสม

5. บ่อน้ำตื้น 183 แห่ง

6. บ่อบาดาลแบบสูบน้ำโยก (ที่ส่วนราชการดำเนินการในพื้นที่) จำนวน 26 แห่ง

7. บ่อบาดาลแบบติดตั้งซัมเมอร์ส จำนวน 6 แห่ง

8. สระน้ำสาธารณะ จำนวน 4 แห่ง

1.6 ลักษณะของป่าไม้

ลักษณะของไม้ เป็นลักษณะป่าเบญจพรรณ

2.ด้านการเมือง/การปกครอง

2.1 เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 23 หมู่บ้าน ดังนี้

- ตำบลศรีมหาโพธิ มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน โดยจำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้ง

หมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านท่าโรง

หมู่ที่ 2 บ้านดอนตะแบก

หมู่ที่ 5 บ้านท่าหิน

หมู่ที่ 6 บ้านคลองโสม

หมู่ที่ 7 บ้านหนองกระทุ่ม

หมู่ที่ 8 บ้านห้วยเอน

หมู่ที่ 10 บ้านหนองหอย

หมู่ที่ 11 บ้านสามขา

หมู่ที่ 12 บ้านมาบป่าตอง

จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. บางส่วน 2 หมู่ ได้แก่

หมู่ที่ 4 บ้านท่าตะคล้อ

หมู่ที่ 9 บ้านโคกขวาง

- ตำบลสัมพันธ มีทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านสัมพันธ
- หมู่ที่ 2 บ้านแหลมตาล
- หมู่ที่ 3 บ้านปากกะพอก
- หมู่ที่ 4 บ้านวังขร
- หมู่ที่ 5 บ้านท่าเกวียน
- หมู่ที่ 6 บ้านกุดตาเสก
- หมู่ที่ 7 บ้านอินทนิล

- ตำบลบางกุ้ง มีทั้งหมด 5 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ 1 บ้านอุตะเภา
- หมู่ที่ 2 บ้านปากกะพอก
- หมู่ที่ 3 บ้านบางกุ้ง
- หมู่ที่ 4 บ้านวังชัน
- หมู่ที่ 5 บ้านดอนหาดหิน

2.2 ท้องถิ่นอื่นในตำบล

เทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ ได้ผนวกพื้นที่หมู่ที่ 3 เต็มทั้งหมู่ หมู่ที่ 4 และ หมู่ที่ 9 บางส่วนตั้งขึ้นเป็นเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ ตั้งแต่ พ.ศ. 2499 มีเนื้อที่ประมาณ 2.6 ตารางกิโลเมตร

2.3 การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 5,685 คน ผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง 5,037 คน คิดเป็นร้อยละ 88.60

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 5,642 คน ผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง 5,036 คน

3.ประชากร

ประชากรในเขตพื้นที่ตำบลศรีมหาโพธิ

	หญิง	ชาย	หมายเหตุ
จำนวนประชากรเยาวชน	735	811	อายุต่ำกว่า 18 ปี
จำนวนประชากร	1,795	1,818	อายุ 18 - 60 ปี
จำนวนประชากรผู้สูงอายุ	397	348	อายุ 60 ปีขึ้นไป
รวม	2,927	2,977	

ประชากรในเขตพื้นที่ตำบลสัมพันธ

	หญิง	ชาย	หมายเหตุ
จำนวนประชากรเยาวชน	166	205	อายุต่ำกว่า 18 ปี
จำนวนประชากร	564	549	อายุ 18 - 60 ปี
จำนวนประชากรผู้สูงอายุ	173	106	อายุ 60 ปีขึ้นไป
รวม	903	860	

ประชากรในเขตพื้นที่ตำบลบางกุ้ง

	หญิง	ชาย	หมายเหตุ
จำนวนประชากรเยาวชน	136	155	อายุต่ำกว่า 18 ปี
จำนวนประชากร	520	452	อายุ 18 - 60 ปี
จำนวนประชากรผู้สูงอายุ	181	140	อายุ 60 ปีขึ้นไป
รวม	837	747	

4. สภาพทางสังคม

4.1 การศึกษา

- โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้แก่
 1. โรงเรียนบ้านหนองกระทุ่ม ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลศรีมหาโพธิ
 2. โรงเรียนบ้านหัวเอน ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลศรีมหาโพธิ
 3. โรงเรียนบ้านหนองหอย ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลศรีมหาโพธิ
 4. โรงเรียนวัดสัมพันธ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลสัมพันธ
 5. โรงเรียนวัดบุพพาราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลบางกุ้ง
- โรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่
 1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองหอย ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลศรีมหาโพธิ
 2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสัมพันธ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลสัมพันธ
- สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 แห่ง ได้แก่
 1. วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีน (วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน แห่งที่ 2) ตั้งอยู่หมู่ที่ 12 ตำบลศรีมหาโพธิ

4.2 สถาบันทางศาสนา ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

- วัดและสำนักสงฆ์ จำนวน 7 แห่ง ได้แก่
 1. วัดมะขามทอง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลศรีมหาโพธิ

2. วัดหัวเอน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลศรีมหาโพธิ
3. วัดหนองหอย	ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลศรีมหาโพธิ
4. วัดสัมพันธ	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลสัมพันธ
5. วัดกุดตาเสก	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลสัมพันธ
6. วัดบุพพาราม	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบางกุ้ง
7. วัดวังชัน	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบางกุ้ง

4.3 การสาธารณสุข ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

- โรงพยาบาลของรัฐ ได้แก่ โรงพยาบาลศรีมหาโพธิ ขนาด 60 เตียง จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลศรีมหาโพธิ
- โรงพยาบาลเอกชน ได้แก่ โรงพยาบาลโสธรเวช จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลศรีมหาโพธิ
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 2 แห่ง ตั้งอยู่ตำบลศรีมหาโพธิ
- สถานีอนามัยตำบลสัมพันธ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลสัมพันธ
- สถานีอนามัยตำบลบางกุ้ง จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลบางกุ้ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100
- กองทุนยาประจำหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 แห่ง

4.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ

- สถานีตำรวจ 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลศรีมหาโพธิ
(ในเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ)
- สถานีดับเพลิง 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลศรีมหาโพธิ
(ในเขตเทศบาลตำบลศรีมหาโพธิ)
- อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 205 คน
- ป้อมยามประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 แห่ง อยู่ใน 15 หมู่บ้าน

5. การบริการพื้นฐาน

5.1 การคมนาคม

(1) ถนนสายหลัก 4 สาย เป็นถนนลาดยาง ตลอดสาย ได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3069 (ศรีมหาโพธิ – ปราจีนบุรี)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3070 (ศรีมหาโพธิ – ประจันตคาม)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3079 (ศรีมหาโพธิ – คลองรัง)
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3045 (ระบะเภาไฟ – กรอกสมบูรณ์)

(2) ถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง	จำนวน 37 สาย
(3) ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	จำนวน 40 สาย
(4) ถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนลาดยางบางส่วน	จำนวน 10 สาย
(5) สะพานข้ามคลอง	จำนวน 1 แห่ง

5.2 การโทรคมนาคม

2.1 ชุมสายโทรศัพท์ศรีมหาโพธิ ตั้งอยู่ หมู่ 2 ต.ศรีมหาโพธิ	จำนวน 1 แห่ง
2.2 สำนักบริการโทรศัพท์ ที โอ ที ตั้งอยู่ หมู่ 9 ต.ศรีมหาโพธิ	จำนวน 1 แห่ง

5.3 การไฟฟ้า

สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอศรีมหาโพธิ ตั้งอยู่ หมู่ 9 ต.ศรีมหาโพธิ ได้จ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ ครบทุกหมู่บ้าน

5.4 การประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิมีระบบประปาหมู่บ้านที่อยู่ในความดูแล จำนวน 14 แห่ง

- 1.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 6 ต.ศรีมหาโพธิ
- 2.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 7 ต.ศรีมหาโพธิ
- 3.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 8 ต.ศรีมหาโพธิ
- 4.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 10 ต.ศรีมหาโพธิ
- 5.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 11 ต.ศรีมหาโพธิ
- 6.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 12 ต.ศรีมหาโพธิ
- 7.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 1 ต.สัมพันธ
- 8.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 2 ต.สัมพันธ
- 9.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 3 ต.สัมพันธ
- 10.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 4 ต.สัมพันธ
- 11.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 6 ต.สัมพันธ
- 12.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 1,2,3 ต.บางกุ้ง
- 13.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 4 ต.บางกุ้ง
- 14.ประปาหมู่บ้าน หมู่ 5 ต.บางกุ้ง

6.ระบบเศรษฐกิจ

- โรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ จำนวน 25 แห่ง

1.บริษัท เจริญสวัสดิ์จำกัด	ตั้งอยู่ ม.2 ต.ศรีมหาโพธิ
2.บริษัท ลิโป้แพ็คเกจกิ้ง จำกัด	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
3.บริษัท พี เพาเวอร์ โปรดักส์ จำกัด	ตั้งอยู่ ม.9 ต.ศรีมหาโพธิ
4.บจก.ผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบก่อสร้าง	ตั้งอยู่ ม.12 ต.ศรีมหาโพธิ

5.บริษัท แลคตาซอย จำกัด	ตั้งอยู่ ม.10 ต.ศรีมหาโพธิ
6.บจก.พี ที เอ็ม การเกษตร	ตั้งอยู่ ม.12 ต.ศรีมหาโพธิ
7.บริษัท เพอร์รารีแอสฟัลท์ จำกัด	ตั้งอยู่ ม.10 ต.ศรีมหาโพธิ
8.บจก.ไทย เอส พี เอฟ โปรดักท์	ตั้งอยู่ ม.10 ต.ศรีมหาโพธิ
9.บจก.ภูมิกรการโยธา	ตั้งอยู่ ม.8 ต.ศรีมหาโพธิ
10.บจก.ยูเซอร์วิสเชส(ปราจีนบุรี)	ตั้งอยู่ ม.9 ต.ศรีมหาโพธิ
11.บจก.เจ.พี.เอส.โฮมแอนด์ เดคคอร์	ตั้งอยู่ ม.2 ต.ศรีมหาโพธิ
12.บจก.ไทโฮมเฟอร์นิช	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
13.บจก.นิโกะไลท์(ประเทศไทย)	ตั้งอยู่ ม.6 ต.ศรีมหาโพธิ
14.บจก.พี ดี แลนด์ คอนกรีต	ตั้งอยู่ ม.9 ต.ศรีมหาโพธิ
15.บจก.เห็นมะ(ประเทศไทย)	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
16.หจก.เอส.เค.เอ็ม ทราฟฟิค	ตั้งอยู่ ม. 5 ต.หนองโพรง
17.หจก.พีพี แมชชีนดีไซน์ แอนด์ เมคกิ้ง	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
18.บจก.เออีซี กรุ๊ป (ไทยแลนด์)	ตั้งอยู่ ม.10 ต.ศรีมหาโพธิ
19.บจก.สตาร์เทคสตีล ปราจีนบุรี	ตั้งอยู่ ม.10 ต.ศรีมหาโพธิ
20.บจก.นิชชิน – บีที(ประเทศไทย)	ตั้งอยู่ ม.6 ต.ศรีมหาโพธิ
21.บจก.คาซูมิ(ไทยแลนด์)	ตั้งอยู่ ม.6 ต.ศรีมหาโพธิ
22.บจก.กุหลาบการสุรา	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
23.โรงแรมเดอะคัลเลอร์	ตั้งอยู่ ม.7 ต.ศรีมหาโพธิ
24.บจก.วาย เค โอซ์ อินดัสตรี	ตั้งอยู่ ม.6 ต.ศรีมหาโพธิ
25.นัทลีฟาร์ม	ตั้งอยู่ ม.8 ต.ศรีมหาโพธิ

7.ข้อมูลอื่นๆ

7.1 มวลชนจัดตั้ง

-ลูกเสือชาวบ้านตำบลศรีมหาโพธิ 2 รุ่น	จำนวน 172 คน
-ลูกเสือชาวบ้านตำบลบางกุ้ง 1 รุ่น	จำนวน 237 คน
-กลุ่มเยาวชน (นอกระบบ) ตำบลศรีมหาโพธิ	จำนวน 150 คน (3 กลุ่ม)
-กลุ่มพัฒนาศรี(สตรีอาสา)ตำบลศรีมหาโพธิ	จำนวน 90 คน
-กลุ่ม อสม.ตำบลศรีมหาโพธิ	จำนวน 100 คน
-คณะกรรมการพัฒนาศรีตำบลบางกุ้ง(กพสด.)	จำนวน 80 คน
-อาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)	จำนวน 51 คน
-อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน(อปพร.)	จำนวน 205 คน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ พื้นฟู และ ส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และ จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์ หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุล ระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค กองการศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลศรีมหาโพธิ ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิ ปัญญา ท้องถิ่น จึงได้จัดทำ โครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้ สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้าน หรือปราชญ์ ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ ชาวบ้านหรือปราชญ์ ท้องถิ่นต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ มีความหมายว่า พื้น ชั้น พื้นเพ
ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนและคิด
ภูมิปัญญา หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิต ของคนในท้องถิ่น
การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็น เป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ตัวรู้ชั่ว
จากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญา ภูมิปัญญา พื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑) ภูมิปัญญา

คำว่าภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์
สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ ความคิด ความสามารถ ที่เป็นผลมาจากการใช้ ความคิด และสติปัญญาในการปรับตัวและดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชน เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น เรียนรู้ และสะสมมาเป็นระยะเวลานาน สามารถใช้หรือปรับเปลี่ยนมาสร้าง ประโยชน์ และแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ภูมิปัญญาอาจเกิดจากประสบการณ์ของกลุ่มชนใน ชุมชนจากภายนอกชุมชน และ/หรือผลิตใหม่ หรือผลิตซ้ำขึ้นมาก็ได้

๒) ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ให้ความหมายของภูมิปัญญาชาวบ้านว่าเป็นความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคน ซึ่งได้เรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ญาติพี่น้อง และผู้ที่มีความรู้ในชุมชน ความรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตเป็นแนวทางหลักเกณฑ์ มีวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้ล่องล่ำไปแล้วกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และกับธรรมชาติ ความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุง ประยุกต์และเปลี่ยนแปลงจนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง รากฐานความรู้ของชาวบ้านที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์และความรอบรู้ รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และที่ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพการณ์ทางสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

๓) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๖ ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ โดยแยกให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญา ว่าหมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถ และคำว่า ท้องถิ่น ว่าหมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงหมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถของท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคม และในสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม การดำเนินงานด้านวัฒนธรรม จึงต้องใช้ปัญญาค้นหาสิ่งที่มีอยู่แล้ว พื้นฟู ประยุกต์ เสริมสร้างสิ่งใหม่ งานรากฐาน สิ่งเก่าที่ค้นพบนั้น นักพื้นฟู นักประยุกต์และนักประดิษฐ์คิดค้นทางวัฒนธรรมพื้นบ้านเหล่านี้ มีชื่อเรียกในเวลาต่อมาว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” หรือ “ผู้รู้ชาวบ้าน” และสติปัญญาที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นี้เรียกว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” หรือ “ภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้เองหากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จัก เกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนเป็นวิถีชีวิต มรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความหมายเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตของคนในท้องถิ่น

๔) ภูมิปัญญาไทย (Thai Wisdom) เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่ได้รับรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลาย ๆ ชชาติพันธุ์ รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่ และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มีได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศแต่มีส่วนแลกเปลี่ยนเลือกเฟ้น และปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่นตลอดมา

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทยในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการสะสม เลือกรสร และพัฒนาปรับปรุงอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับ และได้รับการถ่ายทอดกันมาในสังคม เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันของผู้คนแต่ละยุคแต่ละสมัย

ตารางเปรียบเทียบภูมิปัญญาท้องถิ่นกับภูมิปัญญาไทย

ประเภทภูมิปัญญา	ลักษณะที่เหมือนกัน	ลักษณะที่แตกต่างกัน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย	เป็นองค์ความรู้ และวิธีการที่นำมาใช้ในการ แก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	เป็นองค์ความรู้และความสามารถในระดับบุคคลหรือระดับท้องถิ่น ซึ่งมีขอบเขตจำกัดในแต่ละท้องถิ่น เช่น ภาษาอีสาน ผ้าไหม แกงโตปลา หนังสือสูง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
		เป็นองค์ความรู้และความสามารถโดยส่วนรวม เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ เช่น ภาษาไทย มวยไทย ต้มยำกุ้ง เป็นภูมิปัญญาไทย ฯลฯ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ภูมิปัญญา เป็นความรู้ ความสามารถ และวิธีการที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ในการปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม - วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นความรู้ ความสามารถ และวิธีการปฏิบัติของชาวบ้านที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากวิธีการนั้นเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น และมีการนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในชุมชนก็จะเรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ถ้าได้รับการยอมรับในระดับชาติก็จะขยายกว้างเป็น ภูมิปัญญาไทย

จากความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ ๖ ประการ คือ

๑. มีความเป็นท้องถิ่นที่มีรากฐานอยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง
๒. เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในบุคคล ที่ใช้ความรู้
๓. มีการถ่ายทอดผ่านการบอกเล่าและถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ไม่ค่อยมีการจดบันทึกไว้เป็นลาย
๔. เป็นความรู้ที่มาจากการลงมือทำและประสบการณ์มากกว่าเป็นความรู้จากทฤษฎี
๕. มีรากฐานในโลกทัศน์ทางศาสนา ความสำคัญด้านจิตวิญญาณและค่านิยมของชุมชนในสังคม
๖. เป็นความรู้ที่มองสรรพสิ่งอย่างองค์รวม ความสมดุลของร่างกายและจิตวิญญาณ และมีความสำคัญในการดำรงชีวิต

ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทยพอสรุปได้ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น

พระมหากษัตริย์ไทยทรงใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นของประเทศมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงประดิษฐ์อักษรไทยด้วยพระเมตตาแบบพ่อปกครองลูก ผู้ใดประสบความเดือดร้อนก็สามารถดิ้นรนขง้างความเดือดร้อนขอรับพระราชทานความช่วยเหลือทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ ต่อประเทศชาติร่วมกัน สร้างชาติบ้านเมืองจนเจริญรุ่งเรืองได้เป็นปึกแผ่น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ พระองค์ทรงใช้ภูมิปัญญาสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศทางการเมืองภายในประเทศจนรอดพ้นภัยพิบัติหลายครั้ง ด้านการเกษตรพระองค์ทรงพระราชทานทฤษฎีใหม่ให้แก่พสกนิกร ด้านการเกษตรแบบผสมผสานและยั่งยืน พื้นฟูสภาพแวดล้อม ยังความสงบร่มเย็นของประชาชนให้กลับคืนมา

๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย

คนไทยในอดีตมีความสามารถเป็นที่ปรากฏในประวัติศาสตร์จำนวนมาก เป็นที่ยอมรับของนานาชาติประเทศ เช่น นายขนมต้ม เป็นนักมวยที่มีฝีมือเก่งในการใช้อวัยวะทุกส่วน ทุกท่าแม่ไม้มวยไทยสามารถชกมวยไทยจนชนะพม่าได้ถึงเก้าคนสิบคนในคราวเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันมวยไทยถือเป็นภูมิปัญญาด้านศิลปะการป้องกันตัวชั้นเยี่ยม

นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาด้านอาหาร อาหารไทยเป็นอาหารที่มีความหลากหลายในรสชาติทั้งอาหารคาวหวาน ปรุงง่าย รสอร่อยถูกปากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ พืชที่ใช้ปรุงอาหารส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และราคาถูก พืชที่ใช้เป็นส่วนประกอบที่เป็นพืชสมุนไพร เช่น ตะไคร้ ชিং ข่า กระชาย ใบมะกรูด ใบโหระพา ใบกะเพรา เป็นต้น

๓. ความสามารถปรับปรุง ประยุกต์หลักคำสอนทางศาสนา ใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

คนไทยยอมรับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ โดยนำหลักธรรมคำสอนทางศาสนามาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีประนอม รักสงบ ใจเย็น มีความอดทนให้อภัยแก่ผู้สันทนผิด ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายปกติสุข ทำให้คนในชุมชนพึ่งพากันได้ ทั้งหมดนี้สืบเนื่องจากหลักธรรมคำสอนพระพุทธศาสนา เป็นการใช้ภูมิปัญญาในการประยุกต์พระพุทธศาสนามาใช้กับชีวิตประจำวัน

๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในการยอมรับนับถือและให้ความสำคัญแก่คน สังคม และธรรมชาติอย่างยิ่ง มีเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมาย เช่น ประเพณีสิบสองเดือน เป็นการแสดงความเคารพและขอพร เป็นวันแห่งครอบครัว เครือญาติพี่น้องได้พบปะกันด้วยความอบอุ่น ส่วนประเพณีลอยกระทงคุณค่าอยู่ที่การบูชาและเคารพบุญคุณของน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคน พืช และสัตว์ ซึ่งใช้น้ำทั้งการบริโภคและอุปโภค ในการรักษาป่าให้ต้นน้ำลำธาร ได้ประยุกต์ให้มีประเพณีการบวชป่า ให้เคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ธรรมชาติ สภาพแวดล้อมยังความอุดมสมบูรณ์แก่ต้นน้ำลำธารพลิกฟื้นกลับคืนมาได้ อาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลักของ

คนไทยที่คำนึงถึงความสมดุลของคน สังคมและธรรมชาติ โดยทำแต่น้อยพออยู่พอกิน เมื่อเหลือก็แจกญาติพี่น้อง เพื่อนบ้านใกล้เคียง นอกจากนี้ยังนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งของอย่างอื่นที่ตนไม่มี เมื่อเหลือใช้จริง ๆ จึงจะขาย อาจกล่าวได้ว่าเป็นการเกษตรแบบ "กิน-แจก-แลก-ขาย" ทำให้คนในสังคมได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันกัน เคารพกันต่อกัน เป็นญาติกันทั้งหมู่บ้าน จึงอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีสัมพันธ์กันแนบแน่น ธรรมชาติไม่ถูกทำลายไปมากเนื่องจากทำพออยู่พอกิน ไม่โลภ และทำลายมากเหมือนปัจจุบัน ถือเป็นภูมิปัญญาที่สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

๕. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย

แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนไปอย่างไร ความรู้สมัยใหม่จะหลั่งเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทยก็สามารถปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมกับยุคสมัย เช่น การรู้จักนำเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือใบพัดเป็นทาง สามารถวิ่งได้เร็วขึ้นเรียกว่า "เรือหางยาว" การรู้จักทำการเกษตรแบบผสมผสานพลิกพื้นธรรมชาติให้อุดมสมบูรณ์คืนแทนสภาพป่าที่ถูกตัดทำลายไป การรู้จักใช้ภูมิปัญญาออมเงินสะสมทุนตามแบบสมัยใหม่ให้สมาชิกหมู่บ้านทั่วประเทศ และจัดสวัสดิการแก่สมาชิกจนชุมชนมีความมั่นคง เข้มแข็ง สามารถช่วยตนเองได้หลายร้อยหมู่บ้านทั่วประเทศ และการสร้าง "อุทยา" ขึ้นเป็นปะการังเทียม ให้ปลาอาศัยวางไข่แพร่พันธุ์และเจริญเติบโต ขยายจำนวนมากดังเดิม ถือเป็นการใช้ภูมิปัญญาปรับปรุงประยุกต์ใช้ได้ตามยุคตามสมัย

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงทุก สิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและ แนวทาง ดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๑ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้าน การเกษตร กับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตรเป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. **สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน** หมายถึงความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการ กองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
๖. **สาขาสวัสดิการ** หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม
๗. **สาขาศิลปกรรม** หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น
๘. **สาขาจัดการ** หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณี ของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ
๙. **สาขาภาษาและวรรณกรรม** หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
๑๐. **สาขาศาสนาและประเพณี** หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา เชื้อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น
๑๑. **ภูมิปัญญาด้านอาหาร** หมายถึง องค์ความรู้ที่นำมาใช้ในการทำอาหารที่ทำกันมาแต่โบราณ ส่วนมากเป็นแบบง่าย ๆ เช่น ข้าวแช่ ต้มโคล้ง แกงป่า น้ำพริก และหลน เป็นต้น ส่วนขนมไทยแท้ก็ปรุงมาจากแป้ง น้ำตาล กะทิ เป็นส่วนใหญ่ เช่น ขนมเปียกปูน ขนมเปียกอ่อนตะกั่ว ลอดช่อง ขนมปลากริมไข่เต่า ขนมใส่ไส้ และขนมครก เป็นต้น ภูมิปัญญาของคนไทยซึ่งถึงถือนำมาตั้งแต่ ในยุคประวัติศาสตร์ อาหารแต่ละอย่างได้ผ่าน การคิดค้นขึ้นมาเพื่อให้เข้ากับภูมิอากาศ ภูมิประเทศในการหาวัตถุดิบในการประกอบ ปรุงอาหาร และยังมี คุณค่าทางโภชนาการ ถึงแม้ในอดีต คนไทยยังไม่มีวิวัฒนาการในด้านวิทยาศาสตร์ แต่ก็ได้มีความรู้เรื่องประโยชน์ในการนำวัตถุดิบมาประกอบอาหาร เพราะส่วนใหญ่วัตถุดิบที่ใช้ในการทำนั้น เป็นสมุนไพร ใช้ในการรักษา ป้องกันโรคต่าง ๆ ได้ ซึ่งในปัจจุบันวิทยาการพัฒนามากขึ้น ทางวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาแล้วก็ลงความเห็นว่าเป็นเช่นดังที่คนสมัยก่อนเข้าใจ สิ่งนี้จึงเป็นที่เห็นได้ชัดว่า คนไทยมีภูมิปัญญาที่ไม่ด้อยกว่าใคร

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางสาวลัดดา ไพเราะ
ที่อยู่ : ๕๕/๑ หมู่ ๑๐ ตำบลศรีมหาโพธิ อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : วิสาหกิจชุมชน เพาะเห็ดบ้านหนองหญ้าปล้อง

๒. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางสาวจอมใจ วิเชียรศาสตร์
ที่อยู่ : หมู่ ๑๐ ตำบลศรีมหาโพธิ อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : ฟาร์มผักระบบไฮโดรโปนิคส์ “โคตรสุข ฟาร์ม”

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแพทย์แผนไทย

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางอมรพรรณ คงพิกุล
ที่อยู่ : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสัมพันธ์ หมู่ ๑ ตำบลสัมพันธ์ อ.ศรีมหาโพธิ จ.ปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : สอนนวดแผนไทยโดยใช้สมุนไพร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางสาวลัดดา ไพเราะ
ที่อยู่ : ๕๕/๑ หมู่ ๑๐ ตำบลศรีมหาโพธิ อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : การแปรรูปอาหารจากเห็ดนางฟ้า

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร

๒. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางสาวสุตใจ สายยัง

ที่อยู่ : ๒/๑ หมู่ ๒ ตำบลสัมพันธ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดพิจิตร

ภูมิปัญญา : การทำปลาร้า

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรม/จักสาน

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นางเสมอ โพธิ์อุปถัมภ์
ที่อยู่ : หมู่ ๒ ตำบลสัมพันธ อำเภอสคริมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : สอนการจักสานของใช้จากไม้ไผ่

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศาสนาและพิธีกรรม

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นายปราศรัย บางกึ่ง
ที่อยู่ : หมู่ ๑ ตำบลบางกึ่ง อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : เป็นผู้มีความรู้ในการถ่ายทอดหลักศาสนาและพิธีกรรมทางศาสนา (มัคคทายก)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นายสมคิด แซ่ลิ้ม
ที่อยู่ : หมู่ ๗ ตำบลสัมพันธ อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : การขับร้องเพลงลูกทุ่งประกวด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและวรรณกรรม

๑. ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา : นายประยัต วังษ์บำรุง
ที่อยู่ : หมู่ ๔ ตำบลบางกึ่ง อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี
ภูมิปัญญา : การแต่งกลอน/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง